

อุปสรรคและปัจจัยในศัพท์วิทยาศาสตร์

ยงยุทธ โอสดสภา¹

คำนำ

ในหลักภาษาศาสตร์มีการใช้คำอุปสรรค (prefix) และ ปัจจัย (suffix) เพื่อสร้างคำใหม่ โดยนำอุปสรรคไปเติมข้างหน้า หรือปัจจัยไปเติม ข้างหลังศัพท์หลัก ทำให้ได้คำใหม่ที่มีความหมาย แตกต่างกันในศัพท์วิทยาศาสตร์ก็มีการใช้อุปสรรค และปัจจัยในการสร้างคำจำนวนมาก แต่อุปสรรค ปัจจัยและศัพท์หลักของศัพท์วิทยาศาสตร์ มักมาจากรากศัพท์ในภาษาละตินหรือกรีกซึ่งเป็นภาษา ที่ยาก ผู้ศึกษาจึงอาศัยการจำศัพท์วิทยาศาสตร์ โดยไม่ทราบความหมายของศัพท์ที่จำได้ ทำให้ ไม่เข้าใจเรื่องราวในบทความหรือตำราวิชาการอย่าง ลึกซึ้ง

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สนใจที่ ต้องการทราบความหมายของศัพท์วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศัพท์ที่น่าจะเกี่ยวข้องกับ สมาชิกสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย จึง สมควรรวบรวมความหมายของอุปสรรค ปัจจัย และศัพท์หลักของศัพท์วิทยาศาสตร์ที่ใช้กันทั่วไป ในบทความหรือตำราวิชาการด้านการเกษตร ปฐพีวิทยา พฤกษศาสตร์และสาขาอื่นๆ แล้ว เรียงตามลำดับอักษร เพื่อให้ง่ายแก่การจดจำ และช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านตำราทาง วิชาการ โดยเริ่มจากการอธิบายความหมายของ อุปสรรคและปัจจัย แล้วจึงกล่าวถึงความหมาย

ของศัพท์วิทยาศาสตร์ที่มีอุปสรรคหรือปัจจัย ประกอบอยู่ในศัพท์

อุปสรรค

อุปสรรค คือ คำที่เติมหน้าศัพท์หลัก เพื่อเพิ่มหรือเปลี่ยนความหมายของศัพท์หลักนั้น โดยไม่เปลี่ยนหน้าที่ของศัพท์หลัก ส่วนศัพท์หลัก คือคำที่มีความหมายพื้นฐานหรือความหมายหลัก เมื่อเติมอุปสรรคเข้าไปแล้วเป็นคำใหม่ โดยที่ ความหมายของศัพท์หลักยังคงเดิม (นิรนาม, 2557ก)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) อธิบายความหมายของ “อุปสรรค” ดังนี้ “คำที่ใช้สำหรับเติมข้างหน้าคำนาม หรือคำกริยา ที่เป็นรูปบาลีหรือสันสกฤต ให้มีความหมายแฝก เพี้ยนไปจากเดิม หรือมีความหมายตรงข้ามกับ ความหมายเดิม”

ตัวอย่าง อภิ (อุปสรรค แปลว่า ยิ่ง วิเศษ เหนือ) + วัฒน์ (คำหลัก แปลว่า เจริญ) ได้ “อภิวัฒน์” แปลว่าเจริญยิ่ง

คำที่เกิดขึ้นใหม่มีหน้าที่เหมือนเดิม แต่มี ความหมายเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนไป เช่น เปลี่ยนไป ในทางตรงกันข้าม เปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี ดีขึ้น เลวลง หรือบอกตำแหน่งที่ตั้ง ลำดับที่ หรือ จำนวน

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

1. ความหมายของอุปสรรค

อุปสรรคมีความหมายหลายแบบ เช่น ความหมายในเชิงปฏิเสธ ความหมายเกี่ยวข้องกับสถานที่ ตำแหน่งที่ตั้ง เวลาหรือจำนวนเลข (นิรนาม, 2557ข) ในที่นี้จะยกตัวอย่างอุปสรรคหรือ prefix ในภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้นำมาเทียบเคียงกับศัพท์วิทยาศาสตร์ตามต้นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของเรื่องนี้

1) อุปสรรคที่มีความหมายในเชิงปฏิเสธ ดังตัวอย่าง un (not) เช่น unfair; in (not) เช่น inconvenient; im (not) เช่น impossible

2) อุปสรรคที่มีความหมายด้านสถานที่หรือตำแหน่ง ดังตัวอย่าง inter (among) เช่น international; ex (out) เช่น exclude; sub (under) เช่น subtitle

3) อุปสรรคที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับเวลา ดังตัวอย่าง pre (first) เช่น pre-school;

pro (for, before) เช่น pro-America; post (after) เช่น post-graduate

4) อุปสรรคที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับจำนวนเลขดังตัวอย่าง tri (three) เช่น triangular; uni (one) เช่น unify

อุปสรรคที่ใช้กันในภาษาอังกฤษโดยทั่วไปมี 10 คำ คือ un- (ไม่) im- (ไม่) in- (ไม่) dis- (ไม่) re- (อีก) mis- (ผิด) pre- (ก่อน) bi-, di- (สอง) tri- (สาม) en- (มีคำแปลหลายอย่าง) เช่น camp- ค่ายพัก encamp- ตั้งค่าย; sure- แนใจ ensure- รับประกัน (นิรนาม, 2557ค)

2. อุปสรรคที่ใช้ในศัพท์วิทยาศาสตร์

อุปสรรคที่ใช้ในศัพท์วิทยาศาสตร์ส่วนมากมาจากภาษาละตินหรือกรีก แต่ละคำมีความหมาย ดังตารางที่ 1 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546ก และ 2546ข; Stearn, 1973)

ตารางที่ 1 อุปสรรค (prefixes) ที่ใช้ในศัพท์วิทยาศาสตร์และความหมาย

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
A-	ไม่ปรากฏ, ขาด	Abiotic	อชีวนะ (ไม่ปรากฏว่ามีสิ่งมีชีวิต)
Ab-	ห่างจาก (from)	Abaxial	ไกลแกน
Acro-	ยอด (apex)	Acropetal	สู่ปลาย
Actino-	รัศมีของวงกลม (radial)	Actinostele	โพรโทสติลรูปแฉก
Ad-	เข้าสู่ (to, towards)	Adhesion Adaxial Adaxial meristem	การยึดติด (ระหว่างโมเลกุลของสารต่างกัน) ใกล้แกน เนื้อเยื่อเจริญใกล้แกน
Aer-	อากาศ (air)	Aerobic Aerobic respiration Aeration	ในที่มีอากาศ การหายใจแบบใช้ออกซิเจน การให้อากาศ
Amyl-	แป้ง (starch)	Amylase	เอนไซม์ซึ่งย่อยแป้ง
An-	ไม่ปรากฏ, ขาด	Anaerobic	ในที่ไม่มีอากาศ

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
Ana-	ขึ้นมา (up)	Anabolism	การสร้างขึ้นมา (building up)
Andro-	เพศผู้ (male)	Androgynous	รวมเพศ
Angio-	ภาชนะ, เรือ, ช่องในร่างกาย	Angiosperm	พืชดอก
Anti-	ต่อต้าน (against)	Antibiosis	ภาวะยับยั้ง (ระหว่างสิ่งมีชีวิต)
Apo-	ห่างจาก (away from)	Apopetalous	กลีบดอกแยก
Aut-	ตนเอง (self)	Autotroph	หาอาหารกินเอง (self feeding)
Auto-	ตนเอง (self)	Autolysis	การสลายตัวเอง
Aux-	การเจริญเติบโต (growth)	Auxin	ออกซิน (ฮอร์โมนพืชชนิดหนึ่ง)
Bi-	สองเท่า (twice)	Bifoliate	มีใบสองใบย่อย
Bio-	มีชีวิต (life)	Biology	การศึกษาเกี่ยวกับชีวิตและสิ่งมีชีวิต
Botan-	ไม้พุ่ม (herb)	Botany	การศึกษาเกี่ยวกับพืช
Carp-	ผล (fruit)	Capology	สัณฐานวิทยาของผล
Chloro-	สีเขียว (green)	Chlorophyll	รงควัตถุสีเขียวในพืช
Co-	ด้วยกัน (together)	Coenzyme	โคเอนไซม์ (สารอินทรีย์ซึ่งเกาะอยู่กับเอนไซม์และช่วยให้เอนไซม์ทำงานได้)
Coleo-	แผ่นหุ้ม (sheath)	Coleoptile	โคเลออปทิลล์
Con-	ด้วยกัน (together)	Concentric	มีจุดศูนย์กลางเดียวกัน
Chromo-	สี (colour)	Chromosome	โครโมโซม (โครรงสร้างที่ย้อมสีติด)
Cyano-	น้ำเงิน (blue)	Cyanobacteria	แบคทีเรียซึ่งมีรงควัตถุสีน้ำเงินแกมเขียว
Cyto-	เซลล์ (cell)	Cytology	เซลล์วิทยา
De-	ตรงกันข้าม, สูญเสีย (loss) เอาออกไปจาก	Deactivation	ทำให้ไม่คล่องแคล่ว
Derm-	ผิวหนัง (skin)	Dermatogen	เนื้อเยื่อเจริญกำเนิดผิว
Endo-	ภายใน (inside)	Endodermis	เอนโดเดอริส (ชั้นของเซลล์ภายในรากพืช)
Di-	สองเท่า (twice)	Dicotyledon	พืชใบเลี้ยงคู่
Ec-,ex-,ceto-	ข้างนอก,ห่างจาก ภายนอก (out,outside)	External Excrete	ภายนอก การขับถ่าย การกำจัดของเสีย
Epi-	บน (over) เหนือ (upon)	Epidermis Epicarp	เนื้อเยื่อชั้นผิว (ดู-derm) ผนังผลชั้นนอก

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
Ex-	ออกมาจาก (out of)	Exendospermous	ไรเอนโดสเปิร์ม
Exo-	ภายนอก (outside)	Exodermis Exothermic Exogenous Exocarp	เนื้อเยื่อชั้นนอก (ของคอร์เทกซ์) คายความร้อน เกิดจากภายนอก ผนังผลชั้นนอก
Extra-	ภายนอก (outside) เหนือ (beyond)	Extracellular	นอกเซลล์
Fruct-	ผลไม้ (fruit)	Fructose	น้ำตาลจากผลไม้
Galacto-	น้ำนม (milk)	Galactose	น้ำตาลจากน้ำนม
Gluc-	หวาน (sweet)	Glucose	กลูโคส
Glyc-	หวาน (sweet)	Glycogen	ไกลโคเจน
Goni-	ทายาท (offspring)	Gonidium	โกนินเดียม
Gymno-	เปลือย (naked)	Gymnosperm	จิมโนสเปิร์ม
Gyn-	เพศเมีย (female)	Gynophore	ก้านชูเกสรเพศเมีย
Halo-	เกลือ (salt)	Halophyte	พืชดินเกลือ
Hemi-	ครึ่ง (half)	Hemicellulose Hemicryptophyte	เฮมิเซลลูโลส พืชรากต้น, พืชตาเรียดิน
Hetero-	ต่าง (different) อื่น (other)	Heterotroph Heterophyllous	จุลินทรีย์ซึ่งต้องการสารอาหาร ซึ่งเป็นสารอินทรีย์จากสิ่งมีชีวิตอื่น มีใบหลายรูป
Hexa-	หก (six)	Hexagynous	มีเกสรเพศเมียหกอัน (มีหกคาร์เพล)
Holo-	ทั้งหมด (entire)	Holophyte	พืชสร้างอาหารได้เอง
Homo-	เหมือนกัน (alike)	Homogamous Homologous	มีดอกชนิด (เพศ) เดียว -มีกำเนิดเหมือนกัน, -คู่เหมือน
Hydr-	น้ำ (water)	Dehydration	การสูญเสียน้ำ
Hydro-	น้ำ (water)	Hydrophyte	พืชน้ำ
Hyper-	เกิน, มากกว่า (excess)	Hypertonic	มีความดันออสโมซิสมากกว่า
Hypo-	ต่ำกว่า (below), ขาด	Hypotonic	มีความดันออสโมซิสต่ำกว่า
Im-	ไม่	Impermeable	ไม่ยอมให้ผ่าน

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
Infra-, infer-	ภายใต้ (below)	Infrared Inferior ovary	ใต้แดง รังไข่ใต้วงกลีบ
Inter-	ระหว่าง (between)	Intercellular	ระหว่างเซลล์
Intra-	ภายใน (inside)	Intracellular	ภายในเซลล์
Iso-	เท่า (equal) เหมือน (same)	Isotonic	มีความดันออสโมซิสเท่ากัน
Kin-	เคลื่อนออก (movement) โยกย้าย (transfer)	Kinase	เอนไซม์ซึ่งเร่งปฏิกิริยาการเคลื่อน หมู่ฟอสฟอริลออกจาก ATP
Lacti-	น้ำนม	Lactose	น้ำตาลในน้ำนม
Leuko-, leuco-	สีขาว (white)	Leucoplast	ลิวโคพลาสต์ (ก้อนสีขาว)
Lip-, lipo-	ไข, ลิพิด	Lipase	เอนไซม์ซึ่งย่อยลิพิด
Lys-	ทำให้สลาย	Lysis	การสลาย
Macro-	ใหญ่ (large)	Macromolecule	โมเลกุลขนาดใหญ่
Mega-	ใหญ่ (large)	Megaton	ล้านตัน
Meso	อยู่ตรงกลาง (middle)	Mesophile	จุลินทรีย์ซึ่งเจริญได้ดีในอุณหภูมิปานกลาง ซึ่งอยู่ในช่วง 20-45°C แต่จะเจริญได้ดีที่สุดใน อุณหภูมิ 30-37°C
Meta-	ด้วย (with) ไกลออกไป, เหนือ (beyond) ระหว่าง (between) ไม่คงตัว เปลี่ยนแปลง (transition)	Metabolism	การเปลี่ยนทางชีวเคมีในเซลล์
Micro-	ความเล็ก, เป็นของเล็ก	Microorganism	สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก
Mono-	เดี่ยว	Monosaccharide	น้ำตาลหน่วยเดี่ยว
Morph-	รูปร่าง	Morphology	สัณฐานวิทยา (การศึกษาเกี่ยวกับ รูปร่าง และโครงสร้างของสิ่งมีชีวิตและ สิ่งไม่มีชีวิต) เช่น plant morphology, soil morphology
Multi-	หลาย (many)	Multicarpellate	มีหลายคาร์เพล
Myco-	รา (fungus)	Mycology	เห็ดราวิทยา
Necro-	ตาย, ซาก, ซากศพ (corpse)	Necrosis	การตายของเซลล์ หรือส่วนหนึ่งของ เนื้อเยื่อ
Neo-	ใหม่ (new)	Neotype	ตัวอย่างใหม่แทนตัวอย่างต้นแบบ

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
Nycti-	กลางคืน (night)	Nyctinastic movement	ใบหุบกลางคืน
Ob-	กลับ, คว่า (inverse)	Obconical	รูปกรวยกลับ
Oligo-	เล็ก (small)	Oligosaccharide	คาร์โบไฮเดรตซึ่งประกอบด้วย โมโนแซคคาไรด์ 7-8 โมเลกุล
Oo-, ovo-	ไข่ (egg)	Oospore Ovoid	โอโอสปอร์ ทรงรูปไข่
Ortho-	แนวตรง (straight, direct)	Orthogeotropism	การเติบโตแนวตั้ง
Osis-, sis-	สภาวะของ	Lysis Symbiosis	สภาวะของการสูญเสีย สภาวะอยู่ร่วมกัน สมานชีวิน
Oxy-	คม (sharp)	Oxycarpous	มีผลที่มีลักษณะแหลมคม
Oxylo-	กรด (acid)	Oxylophyte	พืชดินเปรี้ยว หรือดินอินทรีย์
Palaeo-	โบราณ (ancient)	Paleobotany	บรรพพฤกษศาสตร์
Para-	ข้าง (beside)	Paratype Parasit	ตัวอย่างเคียงตัวอย่างต้นแบบ ตัวเบียน
Partheno-	ผลิตโดยไม่อาศัยเพศ (produced without sex)	Parthenocapy Parthenogenesis	การเกิดผลลม การเกิดโดยไม่ผสมพันธุ์
Penta	ห้า (five)	Pentagynous	มีเกสรเพศเมียห้าอัน
Peri-	รอบๆ (around)	Perispore Perivascular fibre	เยื่อหุ้มสปอร์ เส้นใยรอบนอกท่อลำเลียง
Phaeo-	สีน้ำตาล (brown)	Phaeocarpous	มีผลสีคล้ำ
Pheno-	ลักษณะที่เห็น (appearanc)	Phenotype	ฟีโนไทป์
Philos-	ความรัก, ความเลื่อมใส	Philosophy	ความรักในปัญญา (love of wisdom)
Phloe-	เปลือก (bark)	Phloem	โฟลเอ็ม
Photo-	แสง (light)	Photosynthesis Photoperiodism	การสังเคราะห์ด้วยแสง การตอบสนองช่วงแสง
Phyco-	สาหร่าย (algal)	Phycobiont	สาหร่ายสหชีพ
Phyllo-	ใบ (leaf)	Phyllobiology	ชีววิทยาของใบพืช
Physo-	ถุง (bladder)	Physodes	ถุงในเซลล์สาหร่ายภายในถุงบรรจุ ของเหลว

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
Pinna-	ขนนก (feather)	Pinniform	รูปร่างคล้ายขนนก
Plana-	ท่องเที่ยวไป (wandering)	Plankton	แพลงค์ตอน (สิ่งมีชีวิตหรือจุลินทรีย์ที่ท่องเที่ยวไปในน้ำ)
Plast-	ทำให้เป็นรูปร่าง	Plastid	พลาสทิด (สิ่งที่เห็นเป็นก้อนภายในเซลล์)
Poly-	มากมาย, หลาย	Polysaccharide Polyprotic acid	พอลิแซ็กคาไรด์ (คาร์โบไฮเดรตซึ่งประกอบด้วยโมโนแซ็กคาไรด์จำนวนมาก) กรดหลายโปรตอน
Post-	ภายหลัง, หลัง	Postharvest	หลังการเก็บเกี่ยว
Pre-, prae-	ก่อน (before)	Prefoliation	ลักษณะใบอ่อน
Pro-, proto-	ก่อน, ไปก่อน	Progamete Progamic Protoderm Protophloem	เซลล์ซึ่งแบ่งตัวแล้วให้เซลล์สืบพันธุ์ (gamete) ก่อนการปฏิสนธิ (fertilization) เนื้อเยื่อเจริญกำเนิดผิว เนื้อเยื่อโฟลเอ็มที่เกิดขึ้นครั้งแรกจากโพรแคมเบียม
Quadri-	สี่ (four)	Quadrifoliate	มีสี่ใบย่อย
Rhizo-	รากพืช	Rhizobium Mycorrhizal fungi	แบคทีเรียที่เจริญภายในรากพืช เชื้อราซึ่งเจริญภายในรากพืช หรือเจริญบนรากพืช
Rhodo-	สีแดง	<i>Rhodospirillum</i>	แบคทีเรียซึ่งมีเซลล์บิดเป็นเกลียว มีรงควัตถุสีแดง
Rubri-	สีแดง	<i>Clostridium rubrum</i>	แบคทีเรียในสกุล <i>Clostridium</i> ซึ่งสร้างโคโลนีสีแดง
Saccharo-	น้ำตาล	Disaccharide	น้ำตาลซึ่งประกอบด้วย โมโนแซ็กคาไรด์สองโมเลกุล
Sapro-	เน่า, ทำให้เน่า (Putrid)	Saprophyte	พืช, รา, แบคทีเรียกินซาก
Scler-	แข็ง (hard)	Sclerenchyma	สเกลอเรนคิมา
Semi-	ครึ่ง (half)	Semicell	ครึ่งเซลล์
Siphon-	หลอด (tube)	Siphon Siphonogamous	ท่อ (สำหรับ) ไซโฟโนแกมัส
Sperma-	เมล็ด (seed)	Spermatophyte Spermoderm	พืชมีเมล็ด เปลือกเมล็ด

อุปสรรค	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
Styl-	คอลัมน์ (column)	Stylopodium	ฐานก้านเกสรเพศเมีย
Sub-	ต่ำกว่า (below)	Subfamily Subepidermal Subsoil	วงศ์ย่อย อยู่ใต้เนื้อเยื่อชั้นผิว ดินล่าง
Super-, supra-	สูงกว่า (above)	Superior ovary Supra nodal	รังไข่เหนือวงกลีบ เหนือข้อ
Sym-, syn-, sys-	ด้วยกัน (with, together)	Symbiosis Synapsis Systellophytum	สมชีพ, สมานชีวิน การจับคู่ของโครโมโซม พืชซึ่งมีวงกลีบเลี้ยง (calyx) เป็น ส่วนหนึ่งของผล
Ter-	ลำดับที่สาม (third)	Tertiary leaflet	ใบย่อยชั้นที่สาม
Tetra-	สี่ (four)	Tetraploid Tetrasepalous	มีโครโมโซมสี่ชุด มีกลีบเลี้ยงสี่กลีบ
Therm-	ความร้อน (heat)	Thermonasty Thermotropism	บานเมื่ออุ่น การเบนเนื่องจากอุณหภูมิ
Trans-	ผ่าน (across)	Transcription Transduction Transpiration	การถอดรหัส การถ่ายโอนยีน การคายน้ำ
Tri-	สาม (three)	Tricapellary Trifoliate	มีสามคาร์เพล มีสามใบ, มีสามใบย่อย
Tricho-	ขน (hair)	Trichome	ขน
Uni-	หนึ่ง (one)	Unifoliate Unisexual	มีหนึ่งใบ มีเพศเดียว
Vas-	ภาชนะ, ทางหรือช่อง ในร่างกาย (vessel)	Vascular bundle Vascular system	มัดท่อลำเลียง ระบบท่อลำเลียง
Xantho-	เหลือง (yellow)	Xanthophyll	แซนโทฟิลล์
Xero-	แห้ง (dry)	Xerophyte	พืชทนแห้ง
Xyl-	เนื้อไม้ (wood)	Xylem	ไซเลม

ที่มา: ราชบัณฑิตยสถาน (2546ก), ราชบัณฑิตยสถาน (2546ข); Stearn (1973).

ปัจจัย

ปัจจัย คือ เป็นส่วนของคำที่เติม เพื่อให้ศัพท์หลักมีความหมายชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (นิรนาม 2557ก)

1) ปัจจัยที่เติมแล้วเป็น “คำนาม” ที่หมายถึง คน สัตว์ สิ่งของ เช่น -ee ในคำ trainee (ผู้รับการฝึกหัด)

2) ปัจจัยที่เติมแล้วแสดง “คำคุณศัพท์”

เช่น -able ในคำ changeable (ที่แลกเปลี่ยนได้)

3) ปัจจัยที่เติมแล้วแสดง “คำกริยาวิเศษณ์” เช่น -ly ในคำ quickly (อย่างรวดเร็ว)

4) ปัจจัยที่เติมแล้วแสดง “คำกริยา” เช่น -ate ในคำ activate (ก่อกัมมันต์)

ปัจจัยที่ใช้ในศัพท์วิทยาศาสตร์ส่วนมากมาจากภาษาละตินหรือกรีก แต่ละคำมีความหมายดังตารางที่ 2 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546ก และ 2546ข; Stearn, 1973)

ตารางที่ 2 ปัจจัย (suffixes) ที่ใช้ในศัพท์วิทยาศาสตร์ และความหมาย

รากศัพท์	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
-able	สามารถ	Visible Viable	สามารถมองเห็นได้ สามารถดำรงชีพได้
-androus	เพศผู้ (male)		
-carp	ผล (fruit)	Pericarp	ผนังผล
-colous	ที่อยู่อาศัย (inhabiting)		
-cyclic	เป็นวงกลม (circled)	Heterocyclic compound	สารประกอบเฮเทอโรไซคลิก
-cyst	ช่อง (cavity)		
-cyte	เซลล์ (cell)	Leucocyte	เม็ดเลือดขาว
-dendron	ต้นไม้ (tree)	<i>Rhododendron</i>	ชื่อสกุลของพืชชนิดหนึ่ง
-derm	ผิวหนัง (skin)	Epidermis	เนื้อเยื่อชั้นผิว
-enchyma	ซ่าน, ซึมซาบ (infusion)	Parenchyma	พาเรงคิมา
-folium	ใบ (leaf)	<i>alternifolius</i>	ใบสลับ
-fuge	หลบหลีก (avoiding)		
-fy	ทำ (to make)	Magnify	ทำให้ใหญ่ขึ้น, ขยาย
-kinesis	เคลื่อนไหว (movement)	Cytokinesis	การแบ่งไซโทพลาซึม
-lith	หิน (stone)		

รากศัพท์	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
-logy	การศึกษาเกี่ยวกับ (the study of)	Biology	การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต
-lytic	การละลายได้ (dissolving)	Hydrolytic enzyme	เอนไซม์ที่เร่งปฏิกิริยาแยกสลายด้วยน้ำ
-lysis	การทำให้หลวม, ทำให้แตกหักเป็นหน่วยย่อย	Hydrolysis	การแยกสลายด้วยน้ำ
-meter	การวัด (measure)	Thermometer	มาตรอุณหภูมิ, เทอร์โมมิเตอร์
-morphic	รูปร่าง (shaped)	Rhizomorph	ใยรากคล้ายราก
-nastic	ถูกกด (pressed)	Epinasty	การหุบลง
-nate	เกิด (born)		
-nym	ชื่อ (name)	Synonym	มีความหมายเหมือนกัน
-phage	การกิน (eating)	Bacteriophage	ไวรัสทำลายแบคทีเรีย
-petal	เสาะหา (seeking)		
-phil	ชอบ, ชอบมากกว่า	Thermophile	จุลินทรีย์ที่ชอบเจริญในที่อุณหภูมิสูง
-philous	ความชอบ (loving)	Lipophilic	ชอบลิปิด
-phobic	ความชัง (hating)	Hydrophobic	ไม่ชอบน้ำ
-phore	ผู้ถือ (bearer)	Gynophore	ก้านชูเกสรเพศเมีย
-phyll	ใบ (leaf)	Chlorophyll	รงควัตถุสีเขียวในใบพืช
-phyte	พืช (plant)	Halophyte	พืชดินเกลือ
-plasm, -plast	ทำให้เป็นรูปร่าง (moulded)	Chloroplast Leucoplast	คลอโรพลาสต์ (ก้อนสีเขียว) ลิวโคพลาสต์ (ก้อนสีขาวหรือไม่มีสี) สะสมแป้ง เมื่อได้รับแสงจะพัฒนาเป็น คลอโรพลาสต์
-rhiza	ราก (root)	Mycorrhiza	ไมคอร์ไรซา (สภาวะการอยู่ร่วมกัน ของเชื้อรากับรากพืช)
-sperm	เมล็ด (seed)	Endosperm	เอนโดสเปิร์ม
-spore	เชื้อ (germ)	Endospore	เอนโดสปอร์
-stele	เสา (pillar)	Protostele	โพโรทอสเทล
-tactic	ถูกจัดเรียง (arranged)		
-taxis, -taxy	ระเบียบ (order)	Phyllotaxy	การเรียงใบ

รากศัพท์	ความหมาย	ศัพท์	ความหมาย/ศัพท์บัญญัติ
-trichous	มีขน (hairy)		
-trophic	ได้อาหาร (nourished)	Autotrophic	ซึ่งสร้างอาหารตัวเอง
-tropic	กลับข้าง (turned)		
-tropism	การเบน	Phototropism	การเบนตามแสง

ที่มา: ราชบัณฑิตยสถาน (2546ก), ราชบัณฑิตยสถาน (2546ข); Stearn (1973).

เอกสารอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546ก. ศัพท์พจนานุกรม (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 2). ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546ข. ศัพท์วิทยาศาสตร์ (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 5). ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร.

นิรนาม. 2557ก. Prefix คืออะไร? สืบค้นจาก <https://prefixgroup1.wordpress.com/content/> วันที่ 25 มกราคม 2557.

นิรนาม. 2557ข. หลักการใช้ Prefix Suffix และ Root. สืบค้นจาก <http://thongchaibuahom.blogspot.com/2012/06/prefix-suffix-root-prefix-in-im-il-ir.html#!> 2012/06/prefix-suffix-root เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2557.

นิรนาม. 2557ค. เทคนิคการเดาศัพท์ด้วย Prefix. สืบค้นจาก <http://www.oxbridge.in.th/grammar-tips/prefix>. เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2557.

Stearn, W.T. 1973. Botanical Latin. David and Charles, New York.